

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság

ajánlása

az évfolyam- és osztálytalálkozók szervezéséhez kapcsolódó adatkezelésekről

I. Az ajánlás kibocsátásának a körülményei

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz (a továbbiakban: Hatóság) érkezett beadványokban azzal a rendszeresen visszatérő kérdéssel kapcsolatban kérték a Hatóság állásfoglalását, hogy évfolyam- és osztálytalálkozó (a továbbiakban: osztálytalálkozó) megszervezéséhez az egykori diákok, hallgatók (a továbbiakban: diákok) elérhetőségi adatai hogyan ismerhetők meg, illetve kérhetők ki jogszerűen az oktatási intézménytől.

Törvény nem ad felhatalmazást arra, hogy az oktatási intézmények az osztálytalálkozók szervezése céljából az egykori hallgatók elérhetőségi adatait továbbítsák harmadik személynek, így a személyes adatok kezeléséhez az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) szabályrendszere szerint az érintett hozzájárulása szükséges. Ugyanakkor az érintett előzetes hozzájárulásának beszerzése a konkrét esetben nem lehetséges. Hozzájárulás hiányában a kapcsolatfelvételhez szükséges adatok sem adhatók át a szervezőknek. Ez a jogértelmezés azonban azt eredményezi, hogy az osztálytalálkozók megszervezése az adatvédelmi rendelkezések korlátaiba ütközik.

A Hatóság fontosnak tartja azt, hogy az adatvédelmi rendelkezések az emberek privátszférájának védelmét szolgálják, mindeközben azonban ne eredményezzenek életszerűtlen helyzeteket.

A fentiekre tekintettel az Infotv. 38. § (4) bekezdés c) pontjában biztosított lehetőséggel élve a Hatóság az alábbi ajánlást bocsátja ki az általános, közép- és felsőfokú oktatási intézmények számára az osztálytalálkozók szervezéséhez kapcsolódó adatkezelések vonatkozásában. Az oktatási intézmény alatt érthető felnőtt képzési, szakképzési tevékenységet végző intézmény, illetve a nyelviskola is.

II. A Hatóság álláspontja

1. Az adatkezelés természete

Az osztálytalálkozók megszervezése két irányú adatkezelést feltételez. Egyrészt az oktatási intézmény azon tevékenysége jelenik meg adatkezelésként, hogy az adott évfolyam vagy osztály tagjainak adatait kiadja a találkozó szervezőjének. A másik irányú adatkezelést maga a találkozó szervezője végzi, aki az oktatási intézménytől kapott adatok felhasználásával felveszi a kapcsolatot az egykori diákokkal.

2. Az adatkezelés jogalapja

Az osztálytalálkozókat a gyakorlatban általában valamelyik volt hallgató, évfolyam- vagy osztálytárs szervezi meg. Ahhoz, hogy a szervező személy a volt hallgatók adatait jogszerűen kezelhesse, illetve az oktatási intézmény részére az adatokat kiadhassa, megfelelő jogalapra van szükség. Az Infotv. 5. § (1) bekezdése alapján az adatkezelést törvény vagy törvény felhatalmazása alapján helyi önkormányzat rendelete közérdeken alapuló célból rendelheti el. Jogsabályi felhatalmazása hiányában a személyes adatok az érintett hozzájárulása alapján kezelhetők.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 26. pontja rendelkezik a köznevelési intézményben nyilvántartott és kezelt személyes és különleges adatokról. A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 18-19. §-a értelmében a felsőoktatási intézmény végzett hallgatóiról is nyilvántartást vezet. Ugyanakkor sem a felsőoktatási törvény, sem a köznevelésről szóló törvény nem ad arra felhatalmazást, hogy az adatokat az oktatási intézmény osztálytalálkozó megszervezése céljából kiadja. A másik lehetséges jogalap az érintett hozzájárulásának beszerzése lenne, ezt azonban a konkrét esetben lehetetlen beszerezni, hiszen a találkozó szervezője pontosan az elérhetőségi adatokat kívánja megtudni az oktatási intézménytől, ezek hiányában a kapcsolatfelvételre sincsen lehetősége.

Tekintettel arra, hogy sem jogszabályra, sem pedig az érintett hozzájárulására nem alapítható az adatkezelés, vizsgálendő az új jogalapok hivatkozhatósága. A Hatóság álláspontja szerint a konkrét esetben, mivel az érintett hozzájárulásának beszerzése előzetesen lehetetlen, az Infotv. 6. § (1) bekezdésének alkalmazhatósága mérlegelendő.

Az Infotv. 6. § (1) bekezdés az alábbiak szerint rendelkezik:

„Személyes adat kezelhető akkor is, ha az érintett hozzájárulásának beszerzése lehetetlen vagy aránytalan költséggel járna, és a személyes adat kezelése

a) az adatkezelőre vonatkozó jogi kötelezettség teljesítése céljából szükséges, vagy

b) az adatkezelő vagy harmadik személy jogos érdekének érvényesítése céljából szükséges, és ezen érdek érvényesítése a személyes adatok védelméhez fűződő jog korlátozásával arányban áll.”

Megállapítható, hogy az érintett hozzájárulásának beszerzése lehetetlen a konkrét esetben, kivéve, ha az oktatási intézmény keresné meg közvetlenül a volt hallgatókat azzal, hogy amennyiben az osztálytalálkozáson részt kívánnak venni, akkor kivel vegyék fel a kapcsolatot. Ez a megoldás azonban nem életszerű, a gyakorlatban nem jelent észszerű alternatívát.

Az Infotv. 6. § (1) bekezdés a-b) pontjaiban felsorolt célok közül az adatkezelő vagy harmadik személy jogos érdekének érvényesítése érdekében végzett adatkezelésről beszélhetünk. A konkrét esetben az adatkezelés az adatalany, a volt iskolai, egyetemi hallgató érdekét szolgálja abban a tekintetben, hogy értesüljön az osztálytalálkozó megszervezéséről. Az adatkezelés tehát nem vagy nem kizárólag a harmadik személy, a szervező érdekét szolgálja, hanem ő közvetíti a többi érintett találkozással kapcsolatos közös érdekét.

Az adatok továbbításának garanciális követelménye, hogy az oktatási intézmény győződjön meg arról, hogy az adatokat igénylő fél valóban az egykori hallgatója, illetve annak az osztálynak, évfolyamnak az adatait kéri, amelynek egykor ő is tanulója volt. Ennek igazolására az intézmény nyilatkozathatja az adatigényléssel hozzá forduló felet.

Az Infotv. 6. § (1) bekezdésének alkalmazhatósága továbbá attól függ, hogy az adatkezelő vagy harmadik személy jogos érdekének érvényesítése és az egyén magánszférájának a korlátozása egymással arányban áll-e. Ez azt feltételezi, hogy az az adatkezelő, aki erre a jogalapra hivatkozik – a konkrét esetben az oktatási intézmény, illetve az osztálytalálkozó szervezője –, köteles még az adatkezelés megkezdése előtt ezt az érdekmérlegelési tesztet elvégezni.

Az érdekmérlegelési teszt egy három lépcsős folyamat, melynek során azonosítani kell az adatkezelő jogos érdekét, valamint a súlyozás ellenpontját képező adatalanyi érdeket, érintett alapjogot, végül a súlyozás elvégzése alapján meg kell állapítani, hogy kezelhető-e a személyes adat. A konkrét esetben a felmerülő jogos érdek nem kizárólag az adatkezelő érdeke, hanem ő egy érdekközösséget alkot az adatalanyokkal. Továbbá abban a tekintetben is speciális helyzetről van szó, hogy az érintettek ismerik egymást, közöttük korábban már létezett kapcsolat, és a konkrét adatkezelés ennek a kapcsolati hálónak a felfrissítését célozza. Az érintett érdeksérelme csekély az elérendő célhoz képest tekintettel arra, hogy kizárólag a 3. pontban nevesített adatok használhatóak fel a kapcsolatfelvétel céljából, ezt követően az adatkezelés jogalapja az érintett hozzájárulása lehet. A hozzájárulás megtagadása esetén az adatok pedig haladéktalanul törölendők. Garanciális követelmény továbbá az is, hogy a szervező az adatokat a volt hallgatók között nem oszthatja meg, így többek között kerülendő olyan körlevél küldése, amelynek során az e-mail-címek valamennyi címzett előtt ismertté válnak.

A Hatóságnak az az álláspontja, hogy az osztálytalálkozó szervezéséhez kapcsolódó adatkezelés speciálisnak tekinthető, azonban alkalmazható rá az Infotv. 6. § (1) bekezdése. A Hatóság felhívja a figyelmet arra, hogy a jogalap megléte még nem elégséges a jogszerű adatkezeléshez, ahhoz további garanciális követelményeknek kell megfelelni, így különösen biztosítani kell az érintetti jogok gyakorlását [ajánlás 3. pont], valamint a célhoz kötött adatkezelés elvének [ajánlás 2. pont] érvényesülését.

A kapcsolatfelvételt követően az adatkezelés, illetve további személyes adatok felvétele már a volt diákok ráutaló magatartásával megadott hozzájárulására alapítható. Azáltal ugyanis, hogy a volt iskolatárs a szervezőnek jelzi részvételi szándékát, esetlegesen további személyes adatokat bocsát a rendelkezésére, ezzel a ráutaló magatartásával az adatalany kifejezi hozzájárulását az adatkezeléshez, a hozzájárulás beszerzése a továbbiakban már nem tekinthető lehetetlennek. Az adatkezelés jogalapja a továbbiakban az ő hozzájárulásán alapul. Amennyiben a volt diák nem válaszol a megkeresésre, úgy az adatokat észszerű időn belül törölni kell, de legkésőbb a találkozó megtartását követően. Az adott személy tiltakozása esetén a szervező köteles a tiltakozó fél személyes adatait haladéktalanul törölni, tekintettel arra, hogy az érintett már élhet információs önrendelkezési jogával és dönthet a hozzájárulás megadásáról vagy megtagadásáról, és a hozzájárulás megtagadása esetén az adatkezelésre már nincs jogalap.

3. A kezelt személyes adatok köre és a célhoz kötöttség elvének érvényesülése

A személyes adatok jogszerű kezelésének további feltétele a megfelelő jogalap megléte mellett, hogy az adatkezelő kizárólag meghatározott célból kezelheti a személyes adatokat. Az Infotv. 4. §-a rendelkezik a célhoz kötött adatkezelés elvéről. Ennek értelmében személyes adat csak meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében kezelhető. Az adatkezelésnek, annak minden szakaszában meg kell felelnie a kitűzött célnak. Az adatkezelésnek tisztességesnek és törvényesnek kell lennie, valamint csak a cél eléréséhez feltétlenül szükséges adatok kezelhetők.

A fentiek alapján meg kell határozni, mely személyes adatok kezelése elengedhetetlen a cél megvalósításához. Ez azt jelenti, hogy csak olyan személyes adat kezelhető, amely a meghatározott adatkezelési cél elérését szolgálja, az kiterjesztően nem értelmezhető. A konkrét esetben a találkozót szervező az oktatási intézménytől kizárólag olyan adatot kérhet ki, illetve az oktatási intézmény csak olyan adatot szolgáltat ki, ami a kapcsolatfelvételhez feltétlenül szükséges. A konkrét esetben a kikérhető adatok köre, amely megfelel a célhoz kötött adatkezelés elvének:

- név,
- postai cím,
- elektronikus levélcím,
- vezetékes és mobil telefonszám.

A meghatározott adatok mindegyike személyes adatnak minősül az Infotv. 3. § 2. pontjára tekintettel.

A kezelt személyes adatok kizárólag meghatározott célból kezelhetők, a konkrét esetben a találkozó megszervezése céljából. Amennyiben tehát az adatkezelés célja megszűnik vagy már teljesült, úgy a személyes adatok kezelésére nincs további lehetőség és azokat törölni kell. A cél megszűnésének kell tekinteni azt az esetet, amikor az osztálytalálkozó már megszervezésre került, vagy az adatalany jelezte a szervező részére, hogy a rendezvényen nem kíván részt venni. Tehát az adatokat abban az esetben is törölni kell a találkozó megtartását követően, ha az érintett részt vett a találkozón, a szervezés céljából hozzájárult személyes adatai kezeléséhez, a továbbiakban azonban a jogalap már nem áll fenn, mivel az adatkezelési cél a találkozó megtartásával megszűnt.

Fontos felhívni arra a figyelmet, hogy az adatok eltérő célokra történő felhasználása már nem jogszerű. A találkozó megszervezését követően, tehát az adatkezelési cél megszűnésekor további hozzájárulás hiányában, illetve amennyiben az érintett ezt kéri, a személyes adatokat törölni kell.

4. Érintetti jogok biztosítása

Az adatkezelés garanciáiként felhívom a figyelmet arra, hogy az érintettet az adatkezelés egész időtartama alatt megilletik az érintetti jogok, és azokat gyakorolhatja. Az Infotv. 14. § rendelkezik ezen jogokról, amely szerint az adatalany az oktatási intézménytől, valamint a találkozó szervezőjétől tájékoztatást kérhet a kezelt személyes adatairól, kérheti azok helyesbítését és törlését.

Tekintettel arra, hogy nem jogszabály által elrendelt kötelező adatkezelésről van szó, a szervező az érintett törlési kérelmének haladéktalanul köteles eleget tenni, a kérés teljesítését feltételhez nem kötheti. Az érintettet továbbá megilleti a tiltakozás joga az Infotv. 21. § (1) bekezdésére tekintettel.

5. Az adatok naprakészségének követelménye

Az Infotv. 4. § (4) bekezdése követelményként támasztja azt, hogy az adatkezelés során biztosítani kell az adatok pontosságát, teljességét és naprakészségét. A konkrét esetben azonban ez az elv nem érvényesül, és nem érvényesülhet, tekintettel arra, hogy az oktatási intézmény nem

frissíti az adatbázisát, erre kötelezettsége nem áll fenn. A gyakorlat azt mutatja, hogy az oktatási intézmény a végzés évében bejelentett adatokkal rendelkezik. Kivételes és nem általános gyakorlat az, hogy az oktatási intézmény pályakövetést végez, és rendszeresen tartja a kapcsolatot a volt diákjaival.

A fentiekre tekintettel a konkrét esetben az oktatási intézménytől nem várható el az Infotv. 4. § (4) bekezdésében foglalt elv érvényre juttatása.

III. Ajánlás

1. Oktatási intézmények részére a Hatóság az alábbi ajánlást fogalmazza meg:

- Évfolyam- és osztálytalálkozó szervezése céljából a szervezőnek kiadhatják az egykori hallgatók elérhetőségi adatait.
- A szervező csak olyan személy lehet, aki az adott osztály vagy évfolyam egykori hallgatója volt, ezt a tényt az oktatási intézmény köteles ellenőrizni az adattovábbítást megelőzően.
- Az intézmények az egykori diákok megfelelő tájékoztatása érdekében adattovábbítási nyilvántartást vezetnek az Infotv. 15. § (2) bekezdése alapján, tehát rögzítik, hogy kinek, milyen célból, milyen adatokat továbbítottak.

2. Az évfolyam- és osztálytalálkozó szervezése során az adatok felhasználásával kapcsolatban a Hatóság az alábbiakra hívja fel a figyelmet:

- Az adatok kizárólag a találkozó megszervezése céljából a jelen ajánlásban foglaltakra tekintettel, továbbá az Infotv. rendelkezéseinek betartásával használhatóak fel.

Budapest, 2015. október 22.

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
c. egyetemi tanár